

Rolnummer 5762
Arrest nr. 185/2014 van 18 december 2014

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, in samenhang gelezen met artikel 25 van het Strafwetboek, artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden en artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en J. Spreutels, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 26 november 2013 in zake C.F. tegen de nv « Marine Harvest Pieters » en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 4 december 2013, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 56, tweede lid, in samenhang gelezen met artikel 25 Strafwetboek, artikel 2 Wet Verzachtende Omstandigheden en artikel 25, § 2, b, Wet Strafvuivering, de artikelen 10 en 11 Grondwet, in zoverre het toelaat om ten aanzien van de beklaagde die, op basis van verzachtende omstandigheden of een reden van verschoning, naar de correctionele rechtbank is verwezen wegens een gecorrectionaliseerde misdaad die is gepleegd minder dan vijf jaar nadat hij een gevangenisstraf van minstens één jaar heeft ondergaan of nadat die straf is verjaard, een wettelijke staat van herhaling vast te stellen, wat zijn invloed heeft op het toepasselijk regime van strafuivering, terwijl dat niet toegelaten is ten aanzien van de beschuldigde die, bij gebrek aan verzachtende omstandigheden of een reden van verschoning wegens dezelfde misdaad naar het hof van assisen is verwezen ? ».

Memories zijn ingediend door :

- C.F., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. L. Arnou, advocaat bij de balie te Brugge;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz en Mr. A. Poppe, advocaten bij de balie te Brussel.

C.F. heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 15 juli 2014 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en F. Daoût te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 18 augustus 2014 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 18 augustus 2014 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

C.F. is bij vonnis van de Politierechtbank te Brugge van 17 november 2008 veroordeeld tot een gevangenisstraf van één jaar wegens het besturen van een voertuig met vervallen rijbewijs.

Bij vonnis van 26 juli 2012 van de Correctionele Rechtbank te Brugge is C.F. voor andere feiten, waaronder poging tot doodslag, veroordeeld tot een effectieve gevangenisstraf van veertig maanden. Rekening houdend met de veroordeling door de Politierechtbank, stelt de Correctionele Rechtbank vast dat C.F. zich bevindt in staat van wettelijke herhaling.

C.F. heeft tegen dat vonnis hoger beroep ingesteld, maar na een nieuwe kwalificatie van de feiten (waarbij de poging tot doodslag is vervangen door poging tot moord wegens voorbedacht) is hij door het Hof van Beroep te Gent veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van tien jaar.

C.F. heeft tegen dat arrest cassatieberoep ingesteld. In een derde onderdeel van het enige cassatiemiddel betoogt C.F. dat aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag moet worden gesteld over het verschil in behandeling, op het stuk van de strafuitvoering, tussen personen die in verdenking zijn gesteld voor een misdaad en die zich in staat van wettelijke herhaling bevinden, al naargelang die misdaad al dan niet is gecorrectionaliseerd.

Na te hebben vastgesteld dat de arresten nrs. 193/2011 van 15 december 2011 en 199/2011 van 22 december 2011 weliswaar betrekking hebben op een verwant onderwerp, maar geen uitspraak doen over de gevolgen van het al dan niet vaststellen van de staat van wettelijke herhaling voor de mogelijkheid voor de veroordeelde om voorwaardelijk in vrijheid te worden gesteld krachtens artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, beslist het Hof van Cassatie tot het stellen van de hiervoor geciteerde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. C.F. doet opmerken dat, krachtens de artikelen 54 en 55 van het Strafwetboek, het hof van assisen de staat van wettelijke herhaling enkel kan vaststellen in geval van misdaad na misdaad, terwijl de correctionele rechtbank dat kan na een vroegere veroordeling tot een criminele straf (artikel 56, eerste lid, van het Strafwetboek) alsook na een vroegere veroordeling tot een gevangenisstraf van ten minste één jaar, indien de veroordeelde een nieuw wanbedrijf pleegt voordat vijf jaren zijn verlopen sinds hij zijn straf heeft ondergaan of sinds zijn straf is verjaard (artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek).

De wettelijke herhaling kan niet alleen een zwaardere bestraffing met zich meebrengen; zij heeft ook tot gevolg dat de veroordeelde pas later in aanmerking komt voor een voorwaardelijke invrijheidstelling (artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten (hierna : de wet van 17 mei 2006)).

C.F. doet ook opmerken dat een beschuldigde die normaal gesproken naar het hof van assisen wordt verwezen, zoals te dezen wegens een poging tot moord, voor de correctionele rechtbank kan worden gebracht als verzachtende omstandigheden in aanmerking worden genomen.

Hoewel het de bedoeling van de wetgever is om de persoon te bevoordelen wanneer verzachtende omstandigheden in aanmerking kunnen worden genomen, valt dat voordeel weg als die persoon zich bevindt in staat van wettelijke herhaling in de zin van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek.

Volgens C.F. houdt de huidige wettelijke regeling een voordeel in voor een persoon die zich bevindt in staat van wettelijke herhaling als bedoeld in artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, maar voor wie bij de regeling van de rechtspleging geen verzachtende omstandigheden in aanmerking zijn genomen en die naar het hof van assisen wordt verwezen. Aangezien door dat Hof geen wettelijke herhaling kan worden vastgesteld, komt die persoon na het ondergaan van één derde van zijn straf in aanmerking voor een voorwaardelijke invrijheidstelling, terwijl het hof van assisen nog altijd verzachtende omstandigheden in aanmerking kan nemen.

De persoon die door de correctionele rechtbank wordt veroordeeld en zich bevindt in staat van wettelijke herhaling in de zin van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, wordt niet alleen benadeeld wat de maximumduur van de straf betreft, maar ook wat de voorwaardelijke invrijheidstelling betreft : hij komt eerst na het ondergaan van twee derden van zijn straf in aanmerking voor een voorwaardelijke invrijheidstelling.

Ondanks het in aanmerking nemen van verzachtende omstandigheden, wordt de persoon die voor de correctionele rechtbank wordt gebracht, dus benadeeld wat de voorwaardelijke invrijheidstelling betreft.

Volgens C.F. is er voor dat verschil in behandeling geen verantwoording ten aanzien van de motieven wat de strafuitvoering betreft, noch ten aanzien van de bekommernis om de werklast van het hof van assisen te verminderen.

Hij besluit dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn geschonden en dat de prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

A.2.1. De Ministerraad stelt dat de betrokken categorieën van personen vergelijkbaar zijn en dat het verschil in behandeling berust op een objectief en pertinent criterium, te weten de aard van het misdrijf en het daarvoor bevoegde strafrechtcollege.

A.2.2. De Ministerraad is evenwel van mening dat de prejudiciële vraag, rekening houdend met de arresten van het Hof nrs. 193/2011 van 15 december 2011 en 199/2011 van 22 december 2011, geen antwoord behoeft : aangezien de betrokkene is veroordeeld een hoofdgevangenisstraf van tien jaar, kan de toepassing van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek niet leiden tot een gevangenisstraf die hoger zou zijn dan die welke het hof van assisen had kunnen opleggen.

Het gegeven dat de betrokkene geen aanspraak zou kunnen maken op een voorwaardelijke invrijheidstelling na het ondergaan van één derde van zijn straf, kan geen gevolgen hebben voor het oordeel van de rechter ten gronde.

Het verschil in behandeling dat voortvloeit uit artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006 heeft immers niet te maken met de bestraffing, maar met de strafuitvoering. Een beweerd verschil in behandeling dient dan ook te worden aangevoerd overeenkomstig de procedures tot voorwaardelijke invrijheidstelling krachtens de artikelen 30 en volgende van de wet van 17 mei 2006.

Volgens de Ministerraad behoeft de prejudiciële vraag derhalve geen antwoord, omdat de beweerde ongelijkheid niet voortvloeit uit de in het geding zijnde bepaling.

A.2.3. In ondergeschikte orde betoogt de Ministerraad dat het verschil in behandeling geen kennelijk onevenredige gevolgen teweegbrengt.

De Ministerraad refereert aan het arrest nr. 199/2011 (B.6.1) en stelt dat het gegeven dat een beklaagde eerst na twee derden van zijn gevangenisstraf te hebben ondergaan in aanmerking komt voor zijn voorwaardelijke invrijheidstelling, geen afbreuk doet aan het besluit van het Hof.

Te dezen zou het hof van assisen de feiten hoogstens kunnen bestraffen met een opsluiting van dertig jaar. Overeenkomstig artikel 25, § 2, c), van de wet van 17 mei 2006 kan de door het hof van assisen veroordeelde persoon pas voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld nadat hij vijftien jaar van zijn gevangenisstraf heeft ondergaan.

Enkel indien de beklaagde die door de correctionele rechtbank werd veroordeeld een gevangenisstraf zou moeten ondergaan van meer dan vijftien jaar alvorens hij een verzoek tot voorwaardelijke invrijheidstelling kan indienen, zou er een schending zijn van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006.

Volgens de Ministerraad zal dat te dezen niet het geval zijn, aangezien de beklaagde in het bodemgeschil al een dergelijk verzoek zal kunnen indienen na twee derden van zijn gevangenisstraf van tien jaar te hebben ondergaan.

De Ministerraad stelt dat die vraag niet rijst voor de bodemrechter, maar voor de strafuitvoeringsrechtbank.

Hij besluit dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

A.3.1. C.F. neemt er nota van dat de Ministerraad van oordeel is dat de categorieën van personen vergelijkbaar zijn en dat het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de aard van het misdrijf.

A.3.2. C.F. is het echter niet eens met de stelling van de Ministerraad dat de prejudiciële vraag, rekening houdend met het voormelde arrest nr. 193/2011, geen antwoord zou behoeven : dat arrest had enkel betrekking op de straftoemeting, terwijl het te dezen gaat over de strafuitvoering en meer bepaald de mogelijkheid om een voorwaardelijke invrijheidstelling te krijgen.

Volgens C.F. vloeit het verschil in behandeling wel degelijk voort uit de in het geding zijnde bepaling : het al dan niet vaststellen, door de vonnisgerechten, van de staat van wettelijke herhaling is bepalend voor de voorwaardelijke invrijheidstelling en de door de correctionele rechtbank veroordeelde persoon zal zich niet tot de strafuitvoeringsrechtbank kunnen wenden alvorens hij twee derden van zijn gevangenisstraf heeft ondergaan.

Het is dus wel degelijk artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek dat de rechtspositie van de veroordeelde bepaalt. De toepassing van artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006 is daarvan slechts een gevolg.

Bovendien vormt het vaststellen van de staat van wettelijke herhaling volgens een arrest van het Hof van Cassatie van 30 oktober 2012 wel degelijk een verzwarende van de toestand van de veroordeelde.

C.F. besluit dat de prejudiciële vraag dus wel degelijk een antwoord behoeft.

A.3.3. Voorts is C.F. van oordeel dat de Ministerraad ten onrechte een vergelijking maakt tussen een persoon die door het hof van assisen tot een opsluiting van dertig jaar zou kunnen worden veroordeeld en hemzelf, die tot tien jaar hoofdgevangenisstraf is veroordeeld.

Voor de vergelijking moet worden uitgegaan van dezelfde straf. Al dan niet rekening houdend met verzachtende omstandigheden, kan het hof van assisen voor een poging tot moord een gevangenisstraf tussen drie en dertig jaar opleggen en de correctionele rechtbank maximaal twintig jaar. Het is dus mogelijk dat een correctioneel veroordeelde een zelfde straf zou hebben gekregen indien hij voor het hof van assisen had moeten verschijnen.

C.F. vergelijkt zijn veroordeling tot tien jaar, zijnde de helft van de correctionele maximumstraf, met een veroordeling tot vijftien jaar, zijnde de helft van de criminele maximumstraf voor het hof van assisen. Wie door het hof van assisen wordt veroordeeld tot vijftien jaar, kan voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld na vijf jaar (een derde van vijftien jaar), maar hijzelf kan eerst voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld na zes jaar en acht maanden (twee derden van tien jaar).

C.F. besluit dat het aangeklaagde verschil in behandeling niet redelijk en objectief is verantwoord.

Volgens hem is dat des te meer zo nu de recidiverende persoon ten aanzien van wie bij de regeling van de rechtspleging verzachtende omstandigheden in aanmerking zijn genomen, uiteindelijk in een nadeligere positie komt te staan.

Hij refereert tot slot aan een arrest van het Hof van Beroep van Gent van 4 februari 2013, dat hij bijvoegt bij zijn memorie van antwoord en waarin dat Hof beslist om, rekening houdend met het voormelde arrest nr. 193/2011, geen staat van wettelijke herhaling vast te stellen overeenkomstig artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, omdat dit zou leiden tot een verzwarende van de toestand van de veroordeelde, wat de strafuitvoering betreft, ten opzichte van de inverdenkinggestelde die naar het hof van assisen zou zijn verwezen.

- B -

B.1. Het Hof wordt verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, in samenhang gelezen met artikel 25 van het Strafwetboek, met artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden en met artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

B.2.1. Artikel 56 van het Strafwetboek, gewijzigd bij artikel 32 van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, en vervangen bij artikel 1 van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, bepaalt :

« Hij die, na tot een criminele straf te zijn veroordeeld, een wanbedrijf pleegt, kan worden veroordeeld tot het dubbele van het maximum van de straf, bij de wet op het wanbedrijf gesteld.

Dezelfde straf kan worden uitgesproken in geval van een vroegere veroordeling tot gevangenisstraf van ten minste een jaar, indien de veroordeelde het nieuwe wanbedrijf pleegt voordat vijf jaren zijn verlopen sinds hij zijn straf heeft ondergaan of sinds zijn straf verjaard is ».

B.2.2. Artikel 25 van het Strafwetboek bepaalt :

« De duur van de correctionele gevangenisstraf is, behoudens de in de wet bepaalde gevallen, ten minste acht dagen en ten hoogste vijf jaar.

Hij is ten hoogste vijf jaar voor een met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar strafbare misdaad die gecorrectionaliseerd is.

Hij is ten hoogste tien jaar voor een met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar strafbare misdaad die gecorrectionaliseerd is.

Hij is ten hoogste vijftien jaar voor een met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar strafbare misdaad die gecorrectionaliseerd is.

Hij is ten hoogste twintig jaar voor een met opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar of met levenslange opsluiting strafbare misdaad die gecorrectionaliseerd is.

De duur van een dag gevangenisstraf is vierentwintig uren.

De duur van een maand gevangenisstraf is dertig dagen ».

B.2.3. Sedert de vervanging ervan bij artikel 230 van de wet van 21 december 2009 tot hervorming van het hof van assisen bepaalt artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden :

« In de gevallen waarin er grond mocht zijn om alleen een correctionele straf uit te spreken wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning, kan de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling, bij een met redenen omklede beschikking, de verdachte naar de correctionele rechtbank verwijzen.

Evenzo kan het openbaar ministerie, indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, de beklagde rechtstreeks voor de correctionele rechtbank dagvaarden of oproepen met mededeling van de verzachtende omstandigheden of van de reden van verschoning, wanneer het van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning geen grond is om een hogere straf te vorderen dan een correctionele straf.

Alleen in de volgende gevallen kan het openbaar ministerie rechtstreeks dagvaarden of oproepen en kan de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling verwijzen wegens verzachtende omstandigheden :

- 1° als de in de wet bepaalde straf twintig jaar opsluiting niet te boven gaat;
- 2° als het gaat om een poging tot misdaad strafbaar met levenslange opsluiting;
- 3° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 216, tweede lid, van het Strafwetboek;
- 4° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 347*bis*, §§ 2 en 4, van het Strafwetboek;
- 5° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 375, laatste lid, van het Strafwetboek, waarvoor de straf in voorkomend geval met toepassing van artikel 377*bis* van hetzelfde Wetboek kan worden verhoogd;
- 6° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 408 van het Strafwetboek;
- 7° als het gaat om een misdaad bedoeld in de artikelen 428, § 5, en 429 van het Strafwetboek;
- 8° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 473, laatste lid, van het Strafwetboek;
- 9° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 474 van het Strafwetboek;
- 10° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 476 van het Strafwetboek;
- 11° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 477*sexies* van het Strafwetboek;

12° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 513, tweede lid, van het Strafwetboek, waarvoor de straf in voorkomend geval met toepassing van artikel 514*bis* van hetzelfde Wetboek kan worden verhoogd;

13° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 518, tweede lid, van het Strafwetboek;

14° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 530, laatste lid, van het Strafwetboek, die met toepassing van artikel 531 van hetzelfde Wetboek wordt gestraft, waarvoor de straf in voorkomend geval met toepassing van artikel 532*bis* van hetzelfde Wetboek kan worden verhoogd ».

B.2.4. Artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten (hierna : wet van 17 mei 2006) bepaalt :

« De voorwaardelijke invrijheidstelling wordt toegekend aan elke veroordeelde tot één of meer vrijheidsstraffen waarvan het uitvoerbaar gedeelte meer dan drie jaar bedraagt voor zover de veroordeelde :

a) hetzij één derde van deze straffen heeft ondergaan;

b) hetzij, indien in het vonnis of in het arrest van veroordeling is vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van herhaling bevond, twee derden van die straffen heeft ondergaan, zonder dat de duur van de reeds ondergane straffen meer dan veertien jaar bedraagt;

[...] ».

B.3.1. Het Hof van Cassatie vraagt of het discriminerend is dat de in het geding zijnde bepaling het mogelijk maakt ten aanzien van de beklaagde die, op basis van verzachtende omstandigheden of een reden van verschoning, naar de correctionele rechtbank is verwezen wegens een gecorrectionaliseerde misdaad die is gepleegd minder dan vijf jaar nadat hij een gevangenisstraf van minstens één jaar heeft ondergaan of nadat die straf is verjaard, een wettelijke staat van herhaling vast te stellen, wat zijn invloed heeft op het toepasselijke stelsel van strafuitvoering, terwijl dat niet mogelijk is ten aanzien van de beschuldigde die, bij gebrek aan verzachtende omstandigheden of een reden van verschoning, wegens dezelfde misdaad naar het hof van assisen is verwezen.

B.3.2. Geen enkele wetsbepaling maakt het voor het hof van assisen mogelijk vast te stellen dat een veroordeelde zich in staat van wettelijke herhaling bevindt, behalve in de hypothesen bedoeld in de artikelen 54 en 55 van het Strafwetboek, die het geval beogen van een persoon die een misdaad pleegt na tot een criminele straf te zijn veroordeeld.

Krachtens de in het geding zijnde bepaling, daarentegen, kan de correctionele rechtbank een zwaardere straf uitspreken wanneer zij vaststelt dat de veroordeelde zich in staat van wettelijke herhaling bevindt doordat hij een nieuw wanbedrijf heeft gepleegd voordat vijf jaren zijn verlopen sinds hij een gevangenisstraf van ten minste één jaar heeft ondergaan of sinds die straf verjaard is.

B.4.1. Het voor de verwijzende rechter hangende geschil betreft een persoon die, na correctionalisering en in staat van wettelijke herhaling in de zin van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, is veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van tien jaar wegens, onder andere, poging tot moord.

B.4.2. De poging tot moord, die strafbaar is met opsluiting van twintig tot dertig jaar (artikel 52 van het Strafwetboek, in samenhang gelezen met artikel 80, eerste lid, van het Strafwetboek, vervangen bij artikel 2 van de wet van 11 december 2001 « tot wijziging van de artikelen 80, 471 en 472 van het Strafwetboek en artikel 90ter, § 2, 8°, van het Wetboek van strafvordering », en met artikel 9 van het Strafwetboek, vervangen bij artikel 6 van de wet van 10 juli 1996), is een misdaad.

B.4.3. Het staat in beginsel aan het hof van assisen een persoon te berechten die van een misdaad in verdenking is gesteld. Zulks is evenwel niet het geval wanneer die persoon, met toepassing van artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867, wegens verzachtende omstandigheden naar de correctionele rechtbank wordt verwezen (artikel 216^{novies} van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij artikel 14 van de wet van 21 december 2009).

Een dergelijke verwijzing heeft tot gevolg dat het feit dat de gecorrectionaliseerde misdaad uitmaakt, wettelijk als een wanbedrijf wordt beschouwd.

B.5. Het Hof dient te onderzoeken of het bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet dat een persoon die door de correctionele rechtbank, na correctionalisering, is veroordeeld wegens poging tot moord en die zich bevindt in staat van wettelijke herhaling in de zin van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, eerst na twee derden van zijn straf te hebben ondergaan in aanmerking komt voor een voorwaardelijke invrijheidstelling, terwijl een persoon die wegens poging tot moord naar het hof van assisen is verwezen en die tot een criminele straf is veroordeeld, al na één derde van zijn straf te hebben ondergaan in aanmerking komt voor een voorwaardelijke invrijheidstelling, ook al zou hij zich bevinden in soortgelijke omstandigheden als die welke worden beoogd in de in het geding zijnde bepaling.

B.6.1. De Ministerraad voert in eerste instantie aan dat de prejudiciële vraag, rekening houdend met de arresten van het Hof nrs. 193/2011 en 199/2011, geen antwoord behoeft, aangezien de betrokkene is veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van tien jaar en de toepassing van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek niet kan leiden tot een gevangenisstraf die hoger zou zijn dan die welke het hof van assisen had kunnen opleggen.

B.6.2. De twee voormelde arresten hadden betrekking op een verschil in strafmaat al naargelang een persoon wordt veroordeeld door het hof van assisen dan wel door de correctionele rechtbank.

Zoals het Hof van Cassatie in zijn verwijzingsarrest aangeeft, heeft het Hof in die arresten geen uitspraak gedaan over de gevolgen van het al dan niet vaststellen van de staat van wettelijke herhaling voor de mogelijkheid voor de veroordeelde om voorwaardelijk in vrijheid te worden gesteld overeenkomstig artikel 25, § 2, van de wet van 17 mei 2006.

B.7.1. De Ministerraad voert voorts aan dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft omdat de beweerde ongelijkheid volgens hem niet voortvloeit uit de in het geding zijnde bepaling. Het verschil in behandeling zou naar de mening van de Ministerraad moeten worden opgeworpen voor de strafuitvoeringsrechtbank, overeenkomstig de artikelen 30 en volgende van de wet van 17 mei 2006.

B.7.2. Het verschil in behandeling op het stuk van de mogelijkheid om na één derde, respectievelijk twee derden, van het ondergaan van een gevangenisstraf, overeenkomstig artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006, in aanmerking te komen voor een

voorwaardelijke invrijheidstelling, is het rechtstreekse gevolg van de vaststelling van de staat van wettige herhaling, door de correctionele rechtbank, op basis van artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek.

Het in de prejudiciële vraag beoogde verschil in behandeling vloeit derhalve voort uit die in het geding zijnde bepaling.

B.8. De prejudiciële vraag dient bijgevolg te worden beantwoord.

B.9. Artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek maakt deel uit van een geheel van bepalingen die ertoe strekken de herhaling te bestraffen, met andere woorden het geval waarin « de dader van een eerste misdrijf, die wegens dat feit is gestraft, er een tweede pleegt » (eigen vertaling) (*Parl. St.*, Senaat, 1851-1852, nr. 70, p. 28). Aangezien zij een « verzwarende omstandigheid » is en aangezien zij getuigt van de ondoeltreffendheid van de eerste straf om « [de veroordeelde] ertoe aan te sporen de wet na te leven » (eigen vertaling), verantwoordt de herhaling de toepassing van een strengere straf (*ibid.*, p. 29).

De aan de rechter gelaten mogelijkheid om het dubbele van het maximum van de correctionele straf uit te spreken waarin bij de wet voor dat tweede feit is voorzien, is een nuttige waarborg in het belang van de samenleving (*ibid.*, p. 30).

De onmogelijkheid voor de rechter om een dergelijke beslissing te nemen wanneer een misdadig volgt op een veroordeling tot een correctionele straf, werd verantwoord door het feit dat « de criminele straf [...] voldoende zwaar is en aan de rechter genoeg ruimte laat om in alle behoeften van verzwaring te voorzien welke die herhaling heeft doen ontstaan », waarbij « de ondoeltreffendheid van de eerste veroordeling dan wordt verholpen door de noodzakelijke strengheid van de tweede » (eigen vertaling) (*Parl. St.*, Kamer, 1850-1851, nr. 245, pp. 41-42).

Thans laat artikel 25 van het Strafwetboek de rechter evenwel de mogelijkheid een correctionele gevangenisstraf van twintig jaar uit te spreken.

B.10. De wetgever heeft niet enkel strafverzwarende gevolgen verbonden aan de wettelijke herhaling. Hij heeft bovendien een beperking gesteld aan de mogelijkheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling in die zin dat die invrijheidstelling in geval van wettelijke herhaling enkel mogelijk is nadat de veroordeelde twee derden van zijn gevangenisstraf zal hebben ondergaan (artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006), terwijl dat in de regel mogelijk is nadat één derde van de gevangenisstraf is ondergaan (artikel 25, §§ 1 en 2, a), van de wet van 17 mei 2006).

B.11. De toewijzing aan de raadkamer en aan de kamer van inbeschuldigingstelling van de bevoegdheid om een van poging tot moord in verdenking gestelde persoon naar de correctionele rechtbank te verwijzen, heeft tot doel het aantal door het hof van assisen onderzochte zaken te verminderen (*Parl. St.*, Kamer, 2009-2010, DOC 52-2127/007, p. 8; *ibid.*, DOC 52-2127/008, p. 106; *Parl. St.*, Senaat, 2009-2010, nr. 4-924/8, pp. 2, 7 en 20).

B.12. Ook al is de correctionele gevangenisstraf een straf die verschilt van de criminele straf van de opsluiting, toch hebben die twee sancties gemeen dat zij de veroordeelde van zijn vrijheid beroven.

B.13. Noch de aard van de criminele straf, noch de bekommernis om de werklast van het hof van assisen te verminderen, kunnen redelijkerwijs verantwoorden dat een persoon die, na zijn veroordeling tot een gevangenisstraf van ten minste één jaar en minder dan vijf jaar nadat hij die straf heeft ondergaan of sinds die straf is verjaard, wordt veroordeeld wegens poging tot moord, op het vlak van de mogelijkheid voor een voorwaardelijke invrijheidstelling, verschillend wordt behandeld naargelang hij wordt verwezen naar het hof van assisen en wordt veroordeeld tot een criminele straf, dan wel, nadat de misdaad is gecorrectionaliseerd wegens verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond, hij door de correctionele rechtbank of door het hof van beroep is veroordeeld tot een correctionele straf.

B.14. De prejudiciële vraag dient in die mate bevestigend te worden beantwoord.

Ten aanzien van de handhaving van de gevolgen

B.15. De handhaving van de gevolgen dient als een uitzondering op de declaratoire aard van het in het prejudiciële contentieux gewezen arrest te worden beschouwd. Alvorens te beslissen de gevolgen van de in het geding zijnde bepaling te handhaven, moet het Hof vaststellen dat het voordeel dat uit de niet-gemoduleerde vaststelling van ongrondwettigheid voortvloeit, buiten verhouding staat tot de verstoring die zij voor de rechtsorde met zich zou meebrengen.

B.16. Rekening houdend met de noodzaak, enerzijds, om de buitensporige gevolgen van een vaststelling van ongrondwettigheid te voorkomen door te beletten dat maatregelen kunnen worden genomen op grond van de in het geding zijnde bepaling, en, anderzijds, om niet toe te laten dat de in B.13 omschreven discriminerende situatie een redelijke termijn overschrijdt, dienen de gevolgen van die bepaling te worden gehandhaafd tot aan de inwerkingtreding van een wet die aan die discriminatie een einde maakt en uiterlijk tot 31 juli 2015.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- Artikel 56, tweede lid, van het Strafwetboek, in samenhang gelezen met artikel 25 van hetzelfde Wetboek, met artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden en met artikel 25, § 2, b), van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doch enkel in zoverre het tot gevolg heeft de persoon die voor een poging tot moord is veroordeeld door de correctionele rechtbank wegens een gecorrectionaliseerde misdaad die is gepleegd minder dan vijf jaar nadat hij een gevangenisstraf van minstens één jaar heeft ondergaan of nadat die straf is verjaard, langer uit te sluiten van de mogelijkheid van een voorwaardelijke invrijheidstelling dan de persoon die door het hof van assisen tot een criminele straf is veroordeeld wegens dezelfde misdaad die in diezelfde omstandigheid is gepleegd.

- De gevolgen van die wetsbepaling worden gehandhaafd tot de inwerkingtreding van een wet die aan die discriminatie een einde maakt en uiterlijk tot 31 juli 2015.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 18 december 2014.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

A. Alen